

Priebežná správa

**Didaktická efektívnosť metódy CLIL na prvom stupni ZŠ vo
vyučovaní cudzích jazykov**

Projekt experimentálneho overovania

školský rok 2010/2011

Bratislava 2011

Úvod

V školskom roku 2010/2011 sa experimentálne overovanie *Didaktická efektívnosť metódy CLIL na prvom stupni ZŠ vo vyučovaní cudzích jazykov* uskutočňovalo v treťom ročníku na 7 základných školách. Od školského roku 2011/2012 sa do experimentálneho overovania metódy CLIL (Content Language Integrated Learning) zapoja ďalšie tri základné školy: Základná škola s materskou školou, Riazanská 75, 830 00 Bratislava, Základná škola, ulica Štúrova č. 12, 962 12 Detva a Základná škola, Orešie č.1, 962 12 Pezinok.

1. Cieľ experimentálneho overovania zavedenia CLIL od prvého ročníka základnej školy

Cieľom experimentálneho overovania je pomôcť žiakom uvedomiť si význam cudzieho jazyka ako dorozumievacieho prostriedku a súčasne upevniť jeho poznávaciu funkciu, čím sa podporujú medzipredmetové vzťahy v edukačnom procese.

Experimentálnym overovaním chceme nájsť vhodné spôsoby aplikácie cudzieho jazyka do vyučovacích predmetov a výchovy, nájsť vhodné obsahy, overiť vplyv CLIL metódy na motiváciu a výsledky žiakov, pripraviť metodické a didaktické materiály pre cudzie jazyky – anglický a nemecký.

Konkrétne ciele experimentálneho overovania:

- zvýšiť motiváciu žiakov k štúdiu CJ aj iných predmetov,
- zvýšiť kvalitu jazykových spôsobilostí žiakov na prvom stupni ZŠ v bežných triedach,
- zvýšiť motiváciu učiteľov, posilniť spoluprácu učiteľov školy,
- zlepšiť medzipredmetovú komunikáciu a posilniť medzipredmetové vzťahy,
- získať nové kontakty so zahraničím a s inými školami v SR,
- integrovaním učebných obsahov zapájať žiakov do kontextualizovaných úloh, umožniť im zmysluplne používať cudzí jazyk v prirodzených podmienkach,
- zvýšiť časovú dotáciu pre cudzí jazyk bez navýšenia hodinovej dotácie vyučovania cudzieho jazyka ako predmetu (cudzí jazyk v rámci iných predmetov),
- získať interkultúrne poznatky a zabezpečiť prepojenosť s inými predmetmi,
- v súlade s princípmi ITV vo vyučovaní CJ zapojiť všetky zmysly a rôzne štýly učenia.

2. Hypotézy

1. Predpokladáme, že žiaci experimentálnych tried budú mať na konci 4. ročníka vyššie skóre v položke motivácia ako žiaci kontrolnej skupiny.
2. Predpokladáme, že žiaci experimentálnych tried budú mať na konci 4. ročníka lepšie vzdelávacie výsledky vo všetkých komunikačných zručnostiach (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, hovorenie a písanie) ako žiaci kontrolnej skupiny.
3. Predpokladáme, že žiaci experimentálnych tried budú mať na konci 4. ročníka väčšiu aktívnu slovnú zásobu ako žiaci kontrolnej skupiny.

3. Ciele projektu na školský rok 2010/11

Ciele na tretí rok riešenia projektu boli stanovené takto:

- a. Organizovať a realizovať pravidelné stretnutia učiteľov a riaditeľov škôl za účelom výmeny informácií a skúseností.
  - b. Vytvárať a zhromažďovať nové metodické materiály.
  - c. Pokračovať v realizácii pedagogického experimentu pod dohľadom Výskumného ústavu psychológie a patopsychológie, konkrétne pod gesciou PhDr. Evy Farkašovej, CSc., ako aj zástupcov z vysokých škôl.
  - d. Zistiť poznatky a skúseností triednych učiteľov v experimentálnych triedach, učiteľov cudzích jazykov a vedenia školy.
  - e. Zverejňovať priebežné výstupy projektu na www.statpedu.sk a na portáli amos.ukf.sk.
- Všetky stanovené ciele boli splnené.

4. Použité metódy

V priebehu školského roka 2010/2011 boli použité nasledujúce metódy:

- dotazníkové zisťovanie skúseností triednych učiteľov v experimentálnych triedach, učiteľov cudzích jazykov a vedenia školy.

5. Priebeh a výstupy projektu v šk. roku 2010/11

5.1. Priebeh

Najdôležitejšími výsledkami projektu sú:

a) Metodické semináre a konferencie pre experimentálne školy:

- v decembri 2010 sa uskutočnila **odborná konferencia** vo Zvolene v termíne od 10.-12.12.2010, na ktorom sa zúčastnili učitelia prvých, druhých a tretích ročníkov základných škôl;
- osobitná sekcia workshopov „CLIL na ZŠ“ na medzinárodnej vedeckej konferencii **Cudzie jazyky v škole 8 (29. 4. - 30. 4. 2011, KLIŠ PF UKF v Nitre)**;
- konferencia v Martine „Inovácia vzdelávacieho programu školy založeného na metóde CLIL“, z ktorej bol publikovaný zborník príspevkov **Aplikácia metódy CLIL vo vyučovaní na základnej škole (ISBN 978-80-970723-6-0)**;
- v júni 2011 sa uskutočnilo pre nové školy pracovné stretnutie, ktoré bolo spojené so školením a s otvorenou hodinou v Základnej škole Za Kasárňou, Bratislava.

Cieľom týchto aktivít bolo rozširovať teoretické poznatky, prezentovať praktické aktivity, uskutočňovať otvorené hodiny s rozborami a informovať o priebežných výsledkoch projektu experimentálneho overovania.

- #### b) Tvorba spoločnej webovej stránky projektu
- v podobe interaktívneho vzdelávacieho kurzu Moodle prístupného všetkým zúčastneným učiteľom (amos.ukf.sk). Na stránke sú dostupné všetky potrebné informácie týkajúce sa organizácie a realizácie projektu, učitelia tu zhromažďujú všetky metodické listy, ktoré vznikajú ako výstup projektu a zároveň si tu vymieňajú vlastné postrehy a skúsenosti.

5.2 Priebežné výsledky experimentálneho overovania v rámci projektu *Didaktická efektívnosť metódy CLIL na prvom stupni*

Výsledky použitej dotazníkovej metódy v školskom roku 2010/11

V školskom roku 2010/2011 boli zaslané na všetky experimentálne školy dotazníky pre triednych učiteľov, pre učiteľov cudzích jazykov a vedenie. Cieľom bolo zistiť aktuálnu situáciu v priebehu experimentálneho overovania.

a) Dotazník pre triednych učiteľov

Dotazník sa zameriaval na tieto oblasti:

- frekvencia využívania metódy CLIL v rámci mesiaca a v rámci jednej vyučovacej hodiny,
- využívanie portálu amos.ukf.sk pri príprave didaktických materiálov na vyučovanie,
- stručné zhodnotenie dosiahnutých výsledkov za školský rok 2010/2011.

Učitelia v treťom roku experimentálneho overovania využívajú metódu CLIL na hodinách matematiky a prírodovedy raz týždenne, niektoré školy niekedy aj denne. Na hodinách pracujú v cudzom jazyku 10 – 20 minút.

Pri príprave didaktických materiálov využívajú triedni učitelia portál rozdielne.

Učitelia sa zhodujú v názore, že využívanie metódy CLIL na hodinách matematiky, vlastivedy a prírodovedy žiakom pomáha pri upevňovaní a rozšírení slovnej zásoby.

Ako pozitívum uviedli, že žiaci

- majú pozitívny vzťah k cudziemu jazyku,
- nemajú strach komunikovať,
- dokážu pomerne rýchle si osvojiť slovnú zásobu v angličtine,
- viac vnímajú prepojenie reálnych situácií s anglickým jazykom/nemeckým jazykom,
- viac využívajú svoju predstavivosť a tvorivosť,
- vnímajú hodiny s CLIL ako zaujímavejšie a zábavné,
- dokážu rýchlo „prepínať“ zo slovenského jazyka do anglického/nemeckého jazyka a opačne,
- sa zdokonalili aj v čítaní napr. pri čítaní slovných úloh v angličtine/v nemčine,
- sa učia jeden od druhého.

Ako negatívum uvádzajú niektorí učitelia, že v učive postupujú pomalšie ako v bežných triedach a často nestíhajú plniť výchovno-vzdelávací plán. Skonštatovali, že neostáva dostatok času na utvrdzovanie nových pojmov v materinskom jazyku.

b) Dotazník pre učiteľov cudzích jazykov

Tento dotazník sa zameriaval na tieto oblasti:

- týždenná hodinová dotácia v rámci predmetu cudzí jazyk,
- používanie učebníc a ďalších pomôcok,
- stručné zhodnotenie dosiahnutých výsledkov za školský rok 2010/2011.

V rámci predmetu cudzí jazyk majú experimentálne školy týždenne 3 – 4 hodiny cudzieho jazyka.

Najčastejšie učebnice anglického jazyka, ktoré používajú sú: Family and Friends 1, English World 1, Incredible English 1 Happy House 1, Story Magic 1, Mini magic, Little bugs 1, Little bugs 2 a učebnicu nemeckého jazyka Hallo.

Učitelia sú s uvedenými učebnicami cudzích jazykov spokojní. Konštatujú, že pre prvé ročníky nemajú vhodné učebnice z anglického jazyka.

Celkové hodnotenie práce žiakov na hodinách cudzieho jazyka hodnotia pozitívne.

c) Dotazník pre vedenie školy

Dotazník kládol dôraz na tieto oblasti:

- zovšeobecňujúci pohľad vedenia školy na pozitíva a negatíva používania metódy CLIL v škole (organizácia a spolupráca učiteľov, najväčšie problémy pri využívaní CLIL metódy, postoj triednych učiteľov ku CLIL metóde, pochopenie zo strany rodičov),
- spolupráca školy s rodičmi.

Spolupráca učiteľov prebieha najmä na úrovni metodických združení v spolupráci s koordinátorom experimentálneho overovania. Najväčší dôraz sa kladie na spoluprácu učiteľov na úrovni ročníka a spoluprácu s učiteľmi cudzieho jazyka a taktiež so zahraničnými lektormi (realizácia partnerských hodín).

Vedenie školy vidí pri využívaní CLIL-u na hodinách matematiky a prírodovedy nasledovné problémy:

- nedostatok kvalifikovaných učiteľov prvého stupňa s aprobáciou anglický jazyk,
- nedostatok finančných prostriedkov na ohodnotenie učiteľov uplatňujúcich nové prístupy,
- zvýšené náklady na materiálne zabezpečenie (zahraníčné učebnice, poplatky za platené vzdelávacie servery, kopírovanie, didaktické pomôcky),
- nedostatok didaktických materiálov a vhodných učebníc v anglickom/nemeckom jazyku pre slovenských žiakov,
- časová náročnosť prípravy hodín,
- vhodný výber a rozsah slovnej zásoby,
- dodržanie percentuálneho pomeru medzi slovenskou a anglickou/nemeckou časťou.

Triedni učitelia vnímajú využívanie CLIL metódy pozitívne. Ocenili prínos nielen pre žiakov, ale aj pre nich (rozšírenie vzdelávacej ponuky).

Vedenie uvádza, že je dôležité rodičom správne vysvetliť využívanie metódy CLIL. Väčšina rodičov oceňuje spôsob výučby najmä po osobných návštevách na otvorených hodinách alebo na rôznych podujatiach, ktoré škola organizuje. Pozitívne hodnotia prirodzený spôsob získavania komunikatívnych spôsobilostí v AJ/NJ, nenásilný prechod od materinského k cudziemu jazyku, rozširovanie slovnej zásoby, vnímajú CLIL ako cestu k zvýšeniu úrovne vyučovania AJ/NJ, vnímajú CLIL ako prípravu na bilingválne vyučovanie (mnohí žiaci pokračujú v štúdiu na bilingválnom 8 alebo 5 ročnom gymnáziu). Najväčším problémom je, že niektorí rodičia ešte stále požadujú slovníčky, často nechápu, prečo by sa predmet v cudzom jazyku nemal skúšať. Niekedy je náročné rodičom vysvetliť, že metóda výučby je iná.

6. Záver

Tretí rok riešenia projektu experimentálneho overovania metódy CLIL považujeme za úspešný. Realizovalo sa množstvo aktivít, ktoré priniesli konkrétne výsledky v podobe vypracovaných materiálov, učebných pomôcok a názorných praktických ukážok vyučovania s metódou CLIL. Dotazníkmi sme získali cenné informácie o priebehu experimentálneho

overovania. Na základe pozitívnych a negatívnych skúseností učiteľov a vedenia školy môžeme vyvodit' ďalší postup vo štvrtých ročníkoch.

Príloha č.1

Zoznam experimentálnych základných škôl:

1. Základná škola s materskou školou, 064 01 Chmeľnica 58
2. Základná škola, Hrnčiarska 2119/1, 960 01 Zvolen
3. Súkromná základná škola, Oravská cesta 11, 010 01 Žilina
4. Základná škola, Hradná 22, 940 56 Nové Zámky
5. Základná škola, Polianska 1, 040 01 Košice
6. Základná škola, Rajčianska ulica 3, 821 07 Bratislava
7. Evanjelická základná škola, M. R. Štefánika 17, 036 01 Martin
8. ZŠ SSV, Skuteckého 8, 974 01 Banská Bystrica
9. Evanjelická spojená škola - Evanjelická základná škola bisk. Jura Janošku, Komenského 10, 031 01 Liptovský Mikuláš
10. Súkromná základná škola, Starozagorská 8, 040 23 Košice
11. Základná škola s materskou školou, Odborárska 2, 831 02 Bratislava
12. Súkromná základná škola Wonderschool, Majerníkova 64, 841 05 Bratislava
13. Základná škola s materskou školou, Za Kasárňou 2, 831 02 Bratislava
14. Základná škola s materskou školou, Riazanská 75, 830 00 Bratislava
15. Základná škola, ulica Štúrova č. 12, 962 12 Detva
16. Základná škola, Orešie č.1, 962 12 Pezinok
17. Základná škola na ul. P. Križku, 967 01 Kremnica
18. Základná škola Hlboká, 811 05 Bratislava
19. SZŠ Funiversity, Úprkova 3, 811 04 Bratislava